

บทที่ 4

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากการดำเนิน โครงการวิจัยเพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอบ้านนาสาร ในระยะหนึ่งปีที่ผ่านมา (พฤศจิกายน 2546 – ตุลาคม 2547) พบว่าอำเภอบ้านนาสารมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสูง การประเมินพบว่าสวนเกษตรที่นักท่องเที่ยวทดลองเข้าชมมีความน่าสนใจในระดับมากที่สุด ประกอบกันยังมีแหล่งท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ ที่น่าสนใจและหลากหลายประเภท เช่น ประเภทธรรมชาติ ประเภทแหล่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้สร้างขึ้นในภายหลัง โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในแต่ละประเภท ประกอบด้วย

ประเภทสวนเกษตร ประกอบด้วย สวนส้ม โชกุน และสวนสละอาทิตย์

ประเภทธรรมชาติ ประกอบด้วย ถ้ำขมิ้น และน้ำตกคาค่าฟ้า

ประเภทประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ประกอบด้วย กลุ่มผลิตภัณฑ์ผิเสื่อใบยางพารา และอนุสรณ์สถานช่องซ้าง

การศึกษาความเหมาะสมด้านเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า เส้นทางและ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจ ประกอบด้วย เส้นทางต่อไปนี้

เส้นทางที่ 1 กลุ่มผลิตภัณฑ์ผิเสื่อใบยางพารา, ถ้ำขมิ้น, สวนส้ม โชกุน, น้ำตกเหมืองทวด, อนุสรณ์สถานช่องซ้าง และสวนสละอาทิตย์

เส้นทางที่ 2 ถ้ำขมิ้น, สวนสละ, อนุสรณ์สถานช่องซ้าง, สวนส้ม โชกุน, และน้ำตกคาค่าฟ้า

อย่างไรก็ตามอำเภอบ้านนาสารยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่อยู่ระหว่างพัฒนาซึ่งจะทำให้ได้เส้นทาง และกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่น่าสนใจเพิ่มขึ้นในโอกาสต่อไป

ในส่วนความพร้อมของชุมชนและสวนเกษตร โครงการวิจัยได้ถ่ายทอดความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวชุมชนให้กับเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของสวน ทำให้มีเจ้าของสวนสนใจเข้าร่วมจัดท่องเที่ยวเชิงเกษตรจำนวน 10 ราย ดังนี้

1. คุณสัจชัย สอนธนวิชัย
2. คุณจิรา ประเสริฐเพชรมณี
3. คุณยงยุทธ กิ่งเพชร
4. คุณเลิศชัย เกษเกล้า

5. คุณยีโก   คุณยาสิทธิพร
6. คุณสุพิศ   เกษเกล้า
7. คุณวรรณิ   เกษเกล้า
8. นายธวัชชัย   สมเกียรติกุล
9. นายอาทิตย์   มติธรรม
10. สวอนันต์

ในส่วนของการขยายกลุ่มแกนนำ ได้ประสานกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในพื้นที่ดำเนินการ ตลอดจนกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้า และกลุ่มผู้สนใจด้านการท่องเที่ยว ปราบกภูมิกลุ่มแกนนำที่สนใจเพิ่มเติม ดังนี้

1. นางศุภมาส   กุศลกรรมบท
2. นายอนุโรจน์   เอมสวัสดิ์
3. นายจุกออน   ชินธเนศ
4. นายเล็ก   กุลวดีวงศ์
5. นายบุญชัย   ตันสกุล
6. นายมนตรี   ตรีทัศน์
7. นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองนาสาร (นายโกศล สุทธางกูร)
8. นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลพรุพี (นายสุกมล จงจิตร)
9. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตบ้านนาสาร (นายก่อเกียรติ อินทร์ชัย)
10. คณะเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติได้ร่มเย็น

ในระหว่างดำเนินงานการวิจัย นอกจากการทำความเข้าใจกับกลุ่มเจ้าของสวน กลุ่มแกนนำในพื้นที่แล้ว ยังขยายความเข้าใจแก่นักเรียนโรงเรียนบ้านนาสาร และนักเรียนโรงเรียนวัดเขาพระนัมจำนวน 39 คน และจะได้อบรมให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เพิ่มเติมแก่ประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย และผู้รับผิดชอบการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ในโอกาสต่อไป

จากการทดลองท่องเที่ยว ปรากฏชัดว่า นอกจากจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรเจ้าของสวนแล้ว ยังเป็นการแก้ไขปัญหาหาราคาผลไม้ตกต่ำ เนื่องจากเกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตให้กับผู้บริโภคได้โดยตรง ทำให้จำหน่ายได้ราคาที่ดีขึ้น และการจำหน่ายผลไม้ให้กับนักท่องเที่ยวสามารถจำหน่ายได้โดยไม่ต้องคัดขนาดของผลไม้ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังสามารถกระจายรายได้สู่ส่วนอื่น ๆ ของชุมชนได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การท่องเที่ยวของอำเภอบ้านนาสารมีความพร้อมยิ่งขึ้น จึงควรได้มีการศึกษา และพัฒนาในด้านต่างๆ เพิ่มเติม ดังนี้

1. ด้านการเตรียมและการจัดการสวน

แม้ว่าสวนเกษตรที่เข้าร่วมโครงการจะมีความสวยงามทางธรรมชาติ และภูมิทัศน์ แต่ยังคงขาดการจัดการสวนเพื่อรองรับการท่องเที่ยว สวนเกษตรในโครงการท่องเที่ยวควรได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติมในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1.1. สร้างความหลากหลายของพันธุ์พืชในสวนเกษตร
- 1.2. ตัดแต่งสวนให้เรียบร้อย สวยงาม จัดทำแนวทางเดินสำหรับการเข้าศึกษา และเยี่ยมชมสวน
- 1.3. จัดการขยะ โดยเฉพาะภาชนะบรรจุสารเคมี และยาปราบศัตรูพืชที่ใช้แล้วให้อยู่ในที่ที่เหมาะสม ห่างไกลจากเส้นทางเดิน
- 1.4. เตรียมผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ และพันธุ์พืชต่าง ๆ จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว นอกเหนือจากผลไม้ตามปกติจากสวน
- 1.5. จัดสถานที่สำหรับต้อนรับ ให้บริการและพักผ่อนของนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน
- 1.6. เตรียมบุคลากรที่มีความรู้ และทักษะในการต้อนรับ ให้ความรู้ และนำนักท่องเที่ยวชมสวน

2. ด้านการบริหารจัดการ

แม้ว่าเจ้าของสวนเกษตรหลายรายมีความสนใจเข้าร่วม โครงการและยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว แต่เจ้าของสวนไม่มีเวลาและความพร้อมที่จะรับผิดชอบการบริหารและการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องหารูปแบบ วิธีการ บุคคล หรือองค์กรที่จะรับผิดชอบการบริหารการท่องเที่ยวของอำเภอบ้านนาสารที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมต่อไป

3. ด้านการให้บริการทางการท่องเที่ยว

จากการที่ขาดองค์กรและบุคคลรับผิดชอบการบริหารจัดการการท่องเที่ยว จึงทำให้ขาดความพร้อมในการต้อนรับ ดูแล และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และมีคุณภาพ จึงจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านการบริการนักท่องเที่ยว เช่น

- 3.1. การจัดศูนย์ประสานงาน และการต้อนรับนักท่องเที่ยว
- 3.2. การจัดพาหนะ และการให้บริการขนส่ง
- 3.3. การจัดมัคคุเทศก์เพื่อนำเที่ยว

3.4. การจัดบริการอาหารทั้งรายการอาหาร และสถานที่รับประทานอาหาร

3.5. การจัดสร้าง และเตรียมการด้านที่พักค้างคืนของนักท่องเที่ยว

3.6. การดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

4. ด้านการเชื่อมโยงเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอบ้านนาสารอยู่ในความรับผิดชอบของหลายพื้นที่ โดยส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติได้ร่มเย็น และส่วนที่เหลืออยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล 4 – 5 แห่ง การเชื่อมโยงและสร้างระบบที่เป็นเอกภาพรองรับการท่องเที่ยวจึงเป็นที่สิ่งทีควรดำเนินการให้เรียบร้อยโดยเร็ว

นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอใกล้เคียงอีกจำนวนหนึ่ง การเชื่อมโยงเส้นทาง และกิจกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของพื้นที่ต่าง ๆ ให้สูงขึ้น

5. ด้านการพัฒนาและจัดเตรียมแหล่งท่องเที่ยวใหม่

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้เปิดให้บริการ และได้ทดลองท่องเที่ยวแล้ว อำเภอบ้านนาสารยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่อาจทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้เพิ่มเติม เช่น เหมืองแร่ิปซัม สวนเกษตรในเขตเมือง ค่ายและฐานการต่อสู้ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (ค่าย 508) การล่องแก่งคลองลำพูน ซึ่งควรจะได้มีการศึกษา และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

การศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนในปีแรก พบว่าอำเภอบ้านนาสารมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง แต่ยังขาดระบบในด้านการบริหาร การให้บริการทางการท่องเที่ยว และการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์แก่ประชาชนท้องถิ่น สามารถแก้ปัญหาหาคาผลไม้ตกต่ำ และเสริมสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่นให้เข้มแข็งได้ตามเป้าหมาย จึงยังต้องมีการศึกษาวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนในด้านอื่น ๆ ควบคู่กับการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ของชุมชนและหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง